

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเสนอผลการศึกษาซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยโดยเป็นการประมวลสถานภาพองค์ความรู้และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะในประเทศไทย(การกำหนดนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ หรือการประเมินผลนโยบายสาธารณะ) จากรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองระดับบัณฑิตศึกษาสาขารัฐประศาสนศาสตร์ในฐานข้อมูลออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2550 ถึง ปี พ.ศ. 2554 การนำเสนอผลการวิเคราะห์จะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การประมวลสถานภาพองค์ความรู้และการสังเคราะห์องค์ความรู้

4.1 การประมวลสถานภาพองค์ความรู้

4.1.1 คุณลักษณะทั่วไป

ผู้เขียนได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยยึดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลได้มาก (information-rich cases) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 ด้านตามขั้นตอนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ดังนี้

1) ด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ปีที่เผยแพร่ 2550

- ทศนีย์ ชินะวงศ์กนิษฐ์บทบาทผู้นำท้องถิ่นในกระบวนการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตกิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
- จตุรชัย ต๊ะคำปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
- ประสงค์ กลางสาทรการกำหนดนโยบายสาธารณะของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : การศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
- สรวุช จันดาเวียงบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในกระบวนการกำหนดนโยบายและการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียงของ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

- พัชราภา ดินสอดำการมีส่วนร่วมของเยาวชนไทยต่อการกำหนดนโยบายการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ศักยภาพศูนย์อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ สังกัดสำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

ปีที่เผยแพร่ 2551

- สาทิต จิตนาวาการศึกษาขึ้นตอนการก่อเกิดนโยบายสาธารณะ : ศักยภาพพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ
- วิจักขณ์อินทรสมบัติบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำในกระบวนการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
- เสกสรรปี่เงิน การกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลตามความต้องการของประชาชน กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลบางโจลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- ไพบุลย์ เมียงมากการพัฒนา นโยบายการสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มวัยกลางคน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางโรง อำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา
- พาทิส คงโสมการศึกษาการก่อตัวและการปฏิบัติตามนโยบายการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปีที่เผยแพร่ 2552

- กายสิทธิ์ ยศปัญญากระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะของเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
- ดาราวรรณ สุภานันท์การกำหนดนโยบายสาธารณะและการวางแผนแก้ไขปัญหาคีรีภัย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองคลองหลวง
- เมทินี พงษ์เวชการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในภาคราชการ : การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะ
- ลอราช สารพัฒนการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลป่าโมง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
- อัสวิน วัฒนวิบูลย์และคณะการบูรณาการความรู้เชิงวิชาการและการปฏิบัติสู่การพัฒนา นโยบายทางอาญา: ด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

ปีที่เผยแพร่ 2553

- สุขเกษม อินทร์สุขกระบวนการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำลึกอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
- ประวิตร ไวรุ่งเรื่องกฏการก่อตัวของนโยบายเปิดเสรีค้าปลีกค้าส่งของรัฐบาล

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ. 2531-2534)

- อุดมเดช วรรณบวรการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพในระดับท้องถิ่น
กรณีศึกษาเทศบาลนครตรัง
- วิลาวัลย์ พุทธพุกษ์กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะโดยการประชาคมหมู่บ้าน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- เจริญตา เข้มแข็งตรกิจแนวทางการพัฒนานโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

2) ด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

ปีที่เผยแพร่ 2550

- สัมพันธ์ หทัย สงวนศักดิ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่ง
บริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร
- เสกสรรค์ นิสัยกล้าการนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติ : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร
- ศรีนัย จิตารีย์การนำนโยบายสร้างที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา
โครงการบ้านเอื้ออาทร
- กมลพร กัลยาณมิตรการนำนโยบายอยู่ดีมีสุขไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรี
- กวีวรรณวรรณทวีปัญหาการนำนโยบายของกรมที่ดินไปปฏิบัติโดยสำนักงานที่ดิน
จังหวัดสุรินทร์

ปีที่เผยแพร่ 2551

- มยุรี ทิพย์สิงห์ และกรรณิการ์วิจิตรประหารแนวทางการนำนโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อ
ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
- สุขุมล ใสมั่นเงินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหาร
จัดการป่าชุมชนไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72
พรรษา พระบรมราชินีนาถ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- พรรณิฉัย นิตโรจน์การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไป
ปฏิบัติ
- พรภักดิ์ ทันเจริญปัญหาในการนำนโยบายการแก้ไขปัญหาสังคมและความยากจนเชิง
บูรณาการไปปฏิบัติ ในจังหวัดกาฬสินธุ์
- ทศนะ ธรรมวิจิตปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการเกษตร
โดยวิธีธรรมชาติ กรณีศึกษา : บ้านศาลาท่าทราย หมู่ที่ 8 ตำบลจรเข้ม่าใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัด
สุพรรณบุรี

ปีที่เผยแพร่ 2552

- สุมิตตรา เจิมพันธ์ความสำเร็จของการนำนโยบายประหยัดพลังงานไปปฏิบัติในภาคราชการ
- วรรัตน์ พันธุ์สว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติของหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : บ้านคลองมะพลับ หมู่ที่ 9 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
- ชวนพิศ เลิศประเสริฐการขับเคลื่อนนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกอก อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
- เกียรติกร บุญประจงการนำนโยบายไปปฏิบัติตามโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร
- พัฒนิตา พิระพรปัญญาการนำนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการตรวจสุขภาพประจำปีประชาชน อำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี

ปีที่เผยแพร่ 2553

- จักรวาล วัฒนาคุณปัญหาในการนำนโยบายของนายกเทศมนตรีไปสู่การปฏิบัติของปลัดเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดพิษณุโลก
- สุกภัทร จำปาทองการนำนโยบายเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไปปฏิบัติ
- เกศนราภรณ์ สัตยาชัยการนำนโยบายการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ
- ชาญเวช บุญประเดิมประสิทธิผลการนำนโยบายการควบคุมมลพิษทางอากาศไปปฏิบัติของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
- อภิรดี มีศักดิ์การนำนโยบายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ปีที่เผยแพร่ 2554

- มณี ลี้มปะวงษ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี
- สุธิษา วงษ์จันปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลน้ำตกไทรโยคน้อย อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- วีระชาติ สุวรรณการนำนโยบายการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) ไป

ปฏิบัติ : กรณีศึกษาการบริหารงานบุคคลในจังหวัดเชียงราย

- ศุภณัฐ ทรัพย์นำวินการนำนโยบายการบริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล 16 แห่ง
- บัวลอน โต๊ะเงินการนำนโยบายการถ่ายโอนภารกิจการจัดทะเบียนพาณิชย์มาปฏิบัติ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง

3) ด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ

ปีที่เผยแพร่ 2550

- พิทยา ศรีวิเรือนการประเมินผลนโยบายสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่ : กรณีศึกษา “เชียงใหม่เมืองน่าอยู่”
- สิบตำรวจโทเชิธร บุญประสิทธิ์การประเมินผลโครงการส่งเสริมอาชีพของเทศบาลตำบลปรังคู้ อำเภอปรังคู้ จังหวัดศรีสะเกษ
- รัฐพงศ์ อิมพลีการประเมินผลโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลฝั่งแดง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู)
- นิตประภา แก้วกระจ่างการประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เบ็ยยังชีพ) กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุ้มถอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- พรนภัส ฤกษ์นิรันดร์การประเมินผลโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์

ปีที่เผยแพร่ 2551

- ชาตรี ชินชนะการประเมินนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ชีรพันธ์ อินตะปานการประเมินผลการนำนโยบายการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุไปปฏิบัติ ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กในจังหวัดลำพูน
- ธวัฒน์ เขตจัตุรัสผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาระบบการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- สุรดา สิทธิมงคลประเมินผลนโยบายการลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการของสำนักงานที่ดิน จังหวัดลำปาง
- ชำนาญวิทย์ศรีสุพลการประเมินผลโครงการจัดการมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองลำโรง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

ปีที่เผยแพร่ 2552

- ชุดิมา บำรุงญาติผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ในช่วงปี พ.ศ. 2546-2549 ต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย
- ธนพรธ วันศึกการประเมินนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยนา อำเภอเขมรราช จังหวัดอุบลราชธานี
- สารี ดันสุการประเมินผลนโยบายกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านในเขต อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
- พรพฐู รูปจำลองกรอบนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ
- จุรี เพชรพงศ์ผลกระทบนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอนาทวี

ปีที่เผยแพร่ 2553

- อัมพร รุ่งศรีประสิทธิผลของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเทศบาลตำบลหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท
- กฤตพงศ์ คงอยู่การประเมินผลโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตาม นโยบายรัฐบาล อำเภอหนองโคตร จังหวัดสระบุรี
- บัณฑิต โขมะพัฒนผลสัมฤทธิ์นโยบายรัฐบาลในการประกันรายได้เกษตรกรของ รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัด อุบลราชธานี
- บรรจง สร้อยชมพู ผลกระทบของนโยบายการจัดระเบียบสังคมของรัฐบาลต่อนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม
- อรุณสวัสดิ์ ไซยโปธิการประเมินโครงการเฝ้าระวังไข้หวัดสายพันธุ์ A/H1N1 ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ปีที่เผยแพร่ 2554

- นารีรัตน์ เขาว์ธานีการประเมินผลนโยบายประกันรายได้ต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กรณีศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
- กุทธิณี พ้ออมาตย์การประเมินโครงการเรียนฟรี 15 ปี ในโรงเรียนเทศบาล 5 (สมพร อภัยโส) สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
- ดนัยรัชกั วังศ์จันทร์การประเมินโครงการการกำจัดขยะมูลฝอยตามหลักสุขาภิบาล

ของเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

- นิमित ลีตาน้อยการประเมินโครงการธนาคารขยะ ชุมชนราชเดชดำรงเทศบาลนคร เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
- ธนิก ธนศิริโชติการประเมินนโยบายกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วน ตำบล ในเขตอำเภอแม่ฮ่อน จังหวัดเชียงใหม่

ทั้งนี้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองระดับบัณฑิตศึกษาศาสารัฐประศาสนศาสตร์ในฐานะข้อมูลออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษา ไม่พบ การศึกษาวิจัยด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะที่พิมพ์เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2554 และเพื่อให้เกิดภาพที่ ชัดเจนเกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สรุปไว้ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ปีที่เผยแพร่ผลงาน		
2550	15	21.43
2551	15	21.43
2552	15	21.43
2553	15	21.43
2554	10	14.28
รวม	70	100.00
ประเภทของการผลงาน		
การค้นคว้าอิสระ/การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	46	65.70
วิทยานิพนธ์	20	28.58
สารนิพนธ์	2	2.86
รายงานการวิจัย	2	2.86
รวม	70	100.0
ระดับการศึกษา		
ปริญญาโท	56	79.00
ปริญญาเอก	14	21.00
รวม	68	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
วิชาเอก		
นโยบายสาธารณะ	8	11.76
การปกครองท้องถิ่น	24	35.29
บริหารองค์การ	1	1.47
การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท	2	2.94
การบริหารทั่วไป	2	2.94
ไม่ระบุ/ไม่มีวิชาเอก	31	45.60
รวม	68	100.00

จากตารางที่ 4.1 งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 70 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นการค้นคว้าอิสระ (ร้อยละ 65.70) ในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 79.00) ซึ่งไม่ได้ระบุวิชาเอกหรือไม่มีวิชาเอก (ร้อยละ 45.60) ทั้งนี้ จะสังเกตได้ว่างานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนน้อยมากที่เป็นรายงานการวิจัยของหน่วยงาน อาจเกิดจากการศึกษาวิจัยด้านนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะ ผลการวิจัยของหน่วยงานอาจส่งผลกระทบต่อ การปรับปรุงหรือยุตินโยบายสาธารณะ ซึ่งอาจนำมาซึ่งความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากกลุ่มที่เคยได้รับ ผลตอบแทนบางประการจากนโยบายสาธารณะที่มีอยู่เดิม หรืออาจทำให้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถูกลด ขนาด สูญเสียอำนาจ หรือถูกยุบเลิกไปโดยปริยาย รวมทั้งอาจเกิดความเสียหายหรือเท่ากับเป็นการยอมรับ ความผิดพลาดของฝ่ายการเมืองและหน่วยงานของรัฐในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือการนำนโยบาย สาธารณะไปปฏิบัติและการที่งานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุวิชาเอกอาจเกิดจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ไม่ได้แยก วิชาเอก

4.1.2 ลักษณะสำคัญ

เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าขององค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลจาก งานวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ผู้เขียนได้ประมวลประเด็นการศึกษา ได้แก่ ประเภทของการวิจัย ประเด็นการวิจัยการ เก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ประเภทของนโยบายสาธารณะขั้นตอนของนโยบายสาธารณะรวมทั้ง

ได้จัดระบบสถานภาพองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะแบ่งเป็น 3 ด้านตามขั้นตอนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ ด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ

1) ด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ

การศึกษาวิจัยนโยบายสาธารณะในขั้นตอนแรก คือ การศึกษาวิจัยด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการศึกษาเกี่ยวกับการก่อตัวของปัญหา นโยบายสาธารณะ การเข้าสู่วาระการพิจารณาว่านโยบายสาธารณะ จนได้รับการตัดสินใจกำหนดเป็นนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะซึ่งงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะมีลักษณะสำคัญสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ลักษณะสำคัญของงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ลักษณะสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของการวิจัย		
การวิจัยเชิงปริมาณ	3	15.00
การวิจัยเชิงคุณภาพ	11	55.00
การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ	6	30.00
รวม	20	100.00
ประเด็นการวิจัย		
ความสอดคล้องของนโยบายกับแนวคิดทฤษฎีการกำหนดนโยบายสาธารณะ	2	10.00
การก่อตัวของนโยบายสาธารณะและบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2	10.00
กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ	2	10.00
กระบวนการพัฒนานโยบายโดยการประชาคม	1	5.00
แนวทางการพัฒนานโยบายสาธารณะ	4	20.00
บทบาทของผู้นำในกระบวนการกำหนดนโยบาย	3	15.00
การรับรู้ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย	1	5.00
ความรู้ในการกำหนดนโยบายสาธารณะและปัจจัยที่มี	1	5.00
ความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายสาธารณะ		
การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนด	3	15.00

นโยบายสาธารณะ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
กระบวนการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ	1	5.00
รวม	20	100.00
การเก็บรวบรวมข้อมูล		
แบบสอบถาม	3	15.00
การสัมภาษณ์	3	15.00
เอกสารและการสังเกต	1	5.00
เอกสารและการสัมภาษณ์	4	20.00
การสัมภาษณ์และการสังเกต	2	10.00
แบบสอบถามและการสัมภาษณ์	4	20.00
แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และเอกสาร	2	10.00
เอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์	1	5.00
รวม	20	100.00
กลุ่มตัวอย่าง		
ผู้กำหนดนโยบาย	8	40.00
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4	20.00
ผู้กำหนดนโยบายและผู้ชำนาญนโยบายไปปฏิบัติ	3	15.00
ผู้ชำนาญนโยบายไปปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1	5.00
ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1	5.00
ผู้กำหนดนโยบายผู้ชำนาญนโยบายไปปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	3	15.00
รวม	20	100.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ลักษณะสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
การวิเคราะห์ข้อมูล		
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	3	15.00
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	11	55.00
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ	6	30.00
รวม	20	100.00
ประเภทของนโยบายสาธารณะ		
นโยบายด้านการเมืองการบริหาร	11	55.00
นโยบายด้านเศรษฐกิจ	1	5.00
นโยบายด้านสังคม	2	10.00
นโยบายด้านสาธารณสุข	3	15.00
นโยบายด้านการศึกษา	1	5.00
นโยบายด้านความมั่นคงและการป้องกันประเทศ	1	5.00
นโยบายด้านยุติธรรม	1	5.00
รวม	20	100.00

จากตารางที่ 4.2 งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (ร้อยละ 55.00) ในประเด็นต่างๆในสัดส่วนใกล้เคียงกันเรียงตามลำดับได้แก่ แนวทางพัฒนานโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 20.00) บทบาทของผู้นำในกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 15.00) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 15.00) ความสอดคล้องของนโยบายกับแนวคิดทฤษฎีการกำหนดนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 10.00) การก่อตัวของนโยบายสาธารณะและบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ร้อยละ 10.00) กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 10.00) กระบวนการพัฒนานโยบายโดยการประชาคม (ร้อยละ 5.00) การรับรู้ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 5.00) และความรู้ในการกำหนดนโยบายสาธารณะและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 5.00) งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เอกสารและการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ในสัดส่วนเท่าๆกัน (ร้อยละ 20.00) จากผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ (ร้อยละ 40.00) และงานวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนใหญ่วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (ร้อยละ 55.00)และเป็นนโยบายสาธารณะด้านการเมืองการบริหาร (ร้อยละ 55.00)

การทำงานวิจัยด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ อาจเกิดจากการศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นคั่นคว้าข้อมูลเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะว่าเป็นอย่างไร มากกว่าการหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปร ประกอบกับการศึกษาวิจัยด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะต้องการทราบตั้งแต่การก่อตัวของปัญหาสาธารณะ การเข้าสู่วาระการพิจารณาร่างนโยบายสาธารณะ จนได้รับการตัดสินใจกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะ จึงต้องการข้อมูลที่ลึกซึ้งซึ่งเหมาะจะเปรียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลยังไม่ค่อยหลากหลาย กล่าวคือ ส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้กำหนดนโยบายเป็นหลัก โดยไม่ค่อยให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผลประโยชน์ และผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

นอกจากนี้ การทำงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาในประเด็นแนวทางการพัฒนาโยบายสาธารณะมากที่สุด อาจเกิดจากการที่การกำหนดนโยบายสาธารณะเป็นการพัฒนาแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะ (Kraft and Fuslong, 2006) ผู้วิจัยส่วนใหญ่จึงสนใจศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา นโยบายเป็นหลักและการทำงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านการเมืองการบริหารอาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาในวิชาเอกการปกครองท้องถิ่น ประกอบกับนักศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์จำนวนมากปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงสนใจศึกษาวิจัยนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือการบริหารของท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่พบงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบเลย ซึ่งประเด็นดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย เนื่องจากการเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายสาธารณะเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือประเภทใดประเภทหนึ่งกับต่างประเทศ หรือต่างยุคต่างสมัย จะทำให้ได้ข้อมูลในการพัฒนานโยบายสาธารณะของประเทศไทยให้เหมาะสมกับบริบทของไทยต่อไปได้

2) ด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

การศึกษาวิจัยด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติให้ความสำคัญกับการศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจนโยบายสาธารณะที่ได้กระทำไว้ว่ามีการนำไปปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร และมีปัจจัยใดสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติบ้าง ซึ่งงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติมีลักษณะสำคัญสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ลักษณะสำคัญของงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

ลักษณะสำคัญ		ร้อยละ
ประเภทของการวิจัย		
การวิจัยเชิงปริมาณ	4	16.00
การวิจัยเชิงคุณภาพ	13	52.00
การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ	8	32.00
รวม	25	100.00
ประเด็นการวิจัย		
ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	6	24.00
ปัญหาและผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ	1	4.00
ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ	7	28.00
กระบวนการและปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ	1	4.00
ประสิทธิผล/ความสำเร็จและปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ	6	24.00
การขับเคลื่อนนโยบาย ปัญหา และแนวทางการพัฒนา	2	8.00
การนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระดับความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติและปัญหาและอุปสรรค	2	8.00
รวม	25	100.00
การเก็บรวบรวมข้อมูล		
แบบสอบถาม	4	16.00
การสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม	5	20.00
การสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์	1	4.00
เอกสารและการสัมภาษณ์	5	20.00
การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และเอกสาร	2	8.00
แบบสอบถามและการสัมภาษณ์	5	20.00
เอกสาร แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์	2	8.00
เอกสาร การสังเกตการณ์ และแบบสอบถาม	1	4.00

รวม	25	100.00
-----	----	--------

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลักษณะสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง		
ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	13	52.00
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1	4.00
ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้รับบริการ	5	20.00
ผู้กำหนดนโยบายและผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	1	4.00
ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	5	20.00
รวม	25	100.00
วิเคราะห์ข้อมูล		
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	4	16.00
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	13	52.00
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ	8	32.00
รวม	25	100.00
ประเภทของนโยบายสาธารณะ		
นโยบายด้านการเมืองการบริหาร	8	32.00
นโยบายด้านเศรษฐกิจ	1	4.00
นโยบายด้านสังคม/สวัสดิการ	8	32.00
นโยบายด้านสาธารณสุข	1	4.00
นโยบายด้านการศึกษา	1	4.00
นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม	4	16.00
นโยบายด้านเกษตร	2	8.00
รวม	25	100.00

จากตารางที่ 4.3 งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (ร้อยละ 52.00) ในประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (ร้อยละ 28.00) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม และเอกสารและการสัมภาษณ์ในสัดส่วน

เท่าๆกัน(ร้อยละ20.00) จากผู้นำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (ร้อยละ 52.00) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (ร้อยละ52.00)โดยงานวิจัยด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นนโยบายสาธารณะด้านการเมืองการบริหารและนโยบายสาธารณะด้านสังคม/สวัสดิการในสัดส่วนเท่าๆกัน (ร้อยละ 32.00)

ผลการศึกษานี้ มีประเด็นที่น่าสนใจคือ งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ รองลงมา คือ งานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพหรืองานวิจัยแบบผสมผสาน (mix research methodology) ซึ่งถ้าพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่ามีสัดส่วนไม่แตกต่างกันมากนัก การที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาในประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลว่ามีปัจจัยใดสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติบ้างด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและยืนยันด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมากที่สุด การที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากเป็นการศึกษาวิจัยในขั้นตอนของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และกลุ่มผู้กำหนดนโยบายสาธารณะหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเก็บรวบรวมข้อมูลได้ยากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งอาจมีตำแหน่งสูงและยากแก่การเข้าถึงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และเป็นที่น่าสนใจว่าการศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่มด้วย ซึ่งการที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากการศึกษาการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ จำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก ดังนั้น การสนทนากลุ่มจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วกว่าการสัมภาษณ์ทีละคน และข้อมูลมีความหลากหลายมากกว่า

3) ด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ

การศึกษาวิจัยด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะมุ่งตอบคำถามว่าผลที่ติดตามมาจากการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และตรวจสอบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้ทราบว่านโยบายสาธารณะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว และมีข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข หรือยุตินโยบายสาธารณะ ซึ่งงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะมีลักษณะสำคัญสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4 ลักษณะสำคัญของงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ

ลักษณะสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของการวิจัย		
การวิจัยเชิงปริมาณ	6	24.00
การวิจัยเชิงคุณภาพ	8	32.00
การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ	11	44.00
รวม	25	100.00
ประเด็นการวิจัย		
ประเมินประสิทธิผล	4	16.00
ประเมินผลลัพธ์	1	4.00
ประเมินผลกระทบ	3	12.00
ประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ	1	4.00
ประเมินประสิทธิผล ผลกระทบ ความยั่งยืน	1	4.00
ความเป็นธรรม และความเสียหาย		
ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต	9	36.00
ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและ	2	8.00
ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินผลนโยบาย		
ประเมินกระบวนการ ผลผลิต และปัญหาอุปสรรค	1	4.00
ประเมินผลสัมฤทธิ์	2	8.00
ประเมินประสิทธิผลและผลสัมฤทธิ์	1	4.00
รวม	25	100.00
การเก็บรวบรวมข้อมูล		
การสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม	4	16.00
แบบสอบถาม	11	44.00
เอกสารและการสัมภาษณ์	4	16.00
แบบสอบถามและการสัมภาษณ์	4	16.00
แบบสอบถามการสัมภาษณ์ และเอกสาร	1	4.00
แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์	1	4.00

รวม	25	100.00	
ตารางที่ 4.4(ต่อ)			
	ลักษณะสำคัญ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	2	8.00
	ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ	2	8.00
	ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	15	60.00
	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้รับบริการ	6	24.00
รวม		25	100.00
การวิเคราะห์ข้อมูล			
	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	6	24.00
	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	8	32.00
	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ	11	44.00
รวม		25	100.00
ประเภทของนโยบายสาธารณะ			
	นโยบายด้านการเมืองการบริหาร	5	20.00
	นโยบายด้านเศรษฐกิจ	7	28.00
	นโยบายด้านสังคม	4	16.00
	นโยบายด้านสาธารณสุข	4	16.00
	นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม	3	12.00
	นโยบายด้านการท่องเที่ยว	1	4.00
	นโยบายด้านคมนาคมขนส่ง	1	4.00
รวม		25	100.00

จากตารางที่ 4.4 งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน (ร้อยละ 44.00) ในประเด็นการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต (ร้อยละ 36.00) และส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (ร้อยละ 44.00) จากผู้นำนโยบายไปปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ร้อยละ 60.00) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ร้อยละ 44.00) รวมทั้งงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินผล

นโยบายสาธารณะด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 28.00) เช่น การส่งเสริมรายได้ และการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นต้น และนโยบายสาธารณะด้านการเมืองการบริหาร (ร้อยละ 20.00)

จากผลการศึกษา พบว่า งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของนโยบายสาธารณะ การที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากงานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ตัวแบบ รวบรวมหรือตัวแบบซีพี (CIPP Model) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ในขณะที่เดียวกัน งานวิจัยจำนวนไม่น้อยให้ความสำคัญกับการประเมินประสิทธิผลของนโยบายสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการประเมินผลนโยบายสาธารณะที่ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจว่าการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่างานวิจัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสานการที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการวิจัยแบบผสมผสาน ทำให้ผู้วิจัยได้คำตอบเกี่ยวกับผลที่ติดตามมาจากการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติว่าเป็นไปตาม วัตถุประสงค์หรือไม่ และสามารถตรวจสอบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงซึ่งอาจเป็นข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ รวมทั้งมีข้อมูลที่ลึกซึ้งเพียงพอสำหรับการปรับปรุง แก้ไข หรือยุตินโยบายสาธารณะต่อไป

4.2 การสังเคราะห์องค์ความรู้

4.2.1 ขอบเขตองค์ความรู้

การสังเคราะห์ขอบเขตองค์ความรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตามขั้นตอนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ดังนี้

1) การกำหนดนโยบายสาธารณะ

(1) กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ

กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทยมีลักษณะไม่เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและการแก้ไขปัญหาโดยทั่วไปที่จะเริ่มต้นจากการรับรู้สภาพปัญหาสาธารณะ แล้วค่อยทำการพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแต่การกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทย ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติพิเศษของผู้นำหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยมีทางเลือกในการแก้ไขปัญหาจำนวนจำกัดซึ่งส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายสาธารณะสามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ ได้ตามความต้องการ แตกต่างจากการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งจะมีกลุ่มหรือสถาบันต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกำหนดนโยบายสาธารณะ ทำให้มีทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย และมีกระบวนการต่างๆ ทำให้นโยบายสาธารณะมีลักษณะชอบธรรม พิจารณาได้จากผลการศึกษาของ พาทีศ คงโสมมา(2551) ศึกษาการก่อตัวและการปฏิบัติ

ตามนโยบายการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดของแอนเดอร์สัน (Anderson) เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐาน พบว่า ผู้มีส่วนได้เสียสำคัญ คือ กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีส่วนร่วมในการยกร่างนโยบายมากนัก และในขั้นตอนแนวทางการวิเคราะห์เพื่อบรรจุเป้าหมายนั้นพบว่าผู้กำหนดนโยบายได้นำนโยบายดังกล่าวไปผูกติดกับการกระจายอำนาจโดยรวม การวิเคราะห์ทางเลือกของนโยบายจึงเป็นไปในภาพรวมของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปท้องถิ่น ขาดการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสม และผลการศึกษาของสุขเกษม อินทร์สุข(2553) ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวไม่เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาความต้องการ ไม่มี การวิเคราะห์ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดนโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของตนเอง

(2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

แม้ว่าในประเทศไทยจะมีนโยบายสาธารณะที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนหลายนโยบายเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พุทธศักราช 2541 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พุทธศักราช 2542 และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากงานวิจัยกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทยยังมีลักษณะ ดังนี้

(2.1) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอปัญหา ความต้องการ และการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกนโยบายสาธารณะ และในทางปฏิบัติ ประชาชนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นในการเสนอปัญหา ความต้องการและทางเลือกต่างๆ ดังนั้น จึงเป็นบทบาทของผู้นำชุมชนเสียส่วนใหญ่ และการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ครอบคลุมทุกด้าน เช่น ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แต่ไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือเสนอแนะนโยบายสาธารณะและตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเช่น ผลการศึกษาของสุขเกษม อินทร์สุข(2553) ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำลึก อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาความต้องการ ไม่มี การวิเคราะห์ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา การดำเนินการขาดการติดตามประเมินผล ทำให้ไม่ทราบว่านโยบายที่จัดทำแล้วเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่าเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิลาวัลย์ พุทธพฤกษ์(2553) ศึกษา

กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยการระดมความคิดเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ประชาชนไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็น มอบและให้ความสำคัญกับผู้นำ ซึ่งเป็นผลพวงมาจากผู้เข้าร่วมประชุมหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและผู้สูงอายุ และคาราวรรณ สุภานันท์ (2552) ศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะและการวางแผนแก้ไขปัญหาคือภัย กรณีศึกษาเทศบาลเมืองคลองหลวงแล้วให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผนแก้ไขปัญหาคือภัยมากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

(2.2) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีลักษณะเป็นไปตามระเบียบหรือนโยบายของรัฐมากกว่าการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง หรือไม่เชื่อว่าจะสามารถพัฒนานโยบายสาธารณะที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้ เช่น ผลการศึกษาของวิลาวัลย์ พุทธพุกภัย (2553) ศึกษากระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ โดยการระดมความคิดเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ขั้นตอน กระบวนการ เทคนิควิธีระดมความคิดเห็นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลนาเรียงทุกเวทีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามแนวปฏิบัติของกรมการปกครอง แต่การรวมกลุ่มของประชาชนหมู่บ้านไม่ได้เกิดจากการเสียดสีเพื่อส่วนร่วม เนื่องจากการรวมกลุ่มของประชาชนเป็นไปตามระเบียบหรือนโยบายของรัฐเท่านั้น

ดังนั้น การกำหนดนโยบายสาธารณะของไทยจึงยังไม่เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่

(3) บทบาทของกลุ่มต่างๆในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ในระดับประเทศนักการเมืองระดับชาติเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งผลการศึกษาของ พาติศ คงโสมา (2551) ศึกษาการก่อตัวและการปฏิบัติตามนโยบายการถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหาที่นำไปสู่การก่อตัวของนโยบายเกิดจากนักการเมืองในระดับชาติ ซึ่งได้อ้างถึงอิทธิพลที่มาจากปัจจัยภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการโลกาภิวัตน์ ในขั้นการจัดประเภทของปัญหาและการจัดระเบียบวาระนโยบายนั้น นักการเมืองในระดับชาติได้หยิบยกประเด็นปัญหาการถ่ายโอนเป็นประเด็นเร่งด่วนเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง และในขั้นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์เกิดจากผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งไม่ได้รับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียส่วนใหญ่ นอกจากนี้ กลุ่มข้าราชการและผู้มีส่วนได้เสียเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับประเทศเช่นเดียวกัน พิจารณาได้จากผลการศึกษาของ ประวิตร ไวรุ่งเรืองกุล(2553) ศึกษาการก่อตัวของนโยบายเปิดเสรีค้าปลีกค้าส่งของรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ. 2531-2534) พบว่า บทบาทของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย คือ กลุ่มข้าราชการซึ่งมีอำนาจทางกฎหมาย ข้อมูลเครือข่าย กลุ่มบริษัทธุรกิจค้าปลีกค้าส่งรูปแบบสมัยใหม่ ซึ่งมีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ มีทรัพยากรบุคคลและทุน และมีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มภาครัฐ นโยบายจึงเป็นไปตามความต้องการของ 2 กลุ่มนี้

ในระดับท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นทางการเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทยจากผลการศึกษาของ ทศนีย์ ธินะวงศ์กนิษฐ์ (2550) ศึกษาบทบาทผู้นำท้องถิ่นในกระบวนการกำหนดขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตกิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงรายพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นทางการจะมีบทบาทในการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล มากกว่าผู้นำท้องถิ่นที่ไม่เป็นทางการและโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมิได้เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้นำท้องถิ่นที่ไม่เป็นทางการ เข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงและลอราซ สารพัฒน์(2552) ศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า กลุ่มผู้ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายจะเป็นผู้คิดและเสนอทางเลือกให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนจะกระทำโดยผ่านตัวแทนที่เป็นกรรมการหมู่บ้านหรือตัวแทนชุมชน ซึ่งจะทำหน้าที่รวบรวมผลประโยชน์หรือความต้องการของประชาชนเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย แต่ด้วยที่วัฒนธรรมแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทำให้มีแนวโน้มที่จะถูกชี้นำจากกลุ่มชนชั้นนำในท้องถิ่นอยู่สูงและผลการศึกษาของวิลาวัลย์ พุทธพฤษย์(2553) ศึกษากระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะโดยการประชาคมหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ผู้ที่ชี้นำการเสนอโครงการเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

(4) ปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทยมีดังนี้

4.1) นโยบายสาธารณะในระดับสูงขึ้นไป จากผลการศึกษาของจตุรชัย ต๊ะคำ (2550) ศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ข้าราชการท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อนโยบายรัฐมากที่สุด และพบว่า มีปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลอีก 3 ปัจจัย นอกเหนือจากที่ผู้ศึกษาได้ตั้งเป็นกรอบแนวคิดไว้ คือนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดนโยบายของนักการเมืองท้องถิ่นระดับจังหวัดและนโยบายของนักการเมืองระดับชาติในพื้นที่ และกายสิทธิ์ ยศปัญญา (2552) ศึกษากระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะของเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความสอดคล้องกับทิศทางและนโยบายของภาครัฐเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างนโยบายสาธารณะของเทศบาล รวมทั้งประสงค์ กลางสาทร(2550) ศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : การศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดนโยบายสาธารณะมากที่สุดคือ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาคือนโยบายของรัฐบาล และการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

4.2) การสื่อสารกับภายนอก เช่น กายสิทธิ์ ยศปัญญา ศึกษากระบวนการสร้าง

นโยบายสาธารณะของเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การใช้การสื่อสารสาธารณะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างนโยบายสาธารณะ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เมทินี พงษ์เวช (2552) ศึกษาการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในภาคราชการ: การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะ พบว่า สิ่งสำคัญคือมีการสื่อสารนโยบาย

4.3) การสนับสนุนจากภายในและภายนอก เช่น ภายสิทธิ์ ยศปัญญา ศึกษากระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะของเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างนโยบายสาธารณะ ได้แก่ ความเข้มแข็งของแกนนำ กลุ่ม องค์กร เครือข่ายภาคประชาชน การทำงานวิชาการที่เข้มข้นการสนับสนุนของหน่วยงาน แหล่งทุนจากภายนอก การสนับสนุนของผู้บริหารในระดับนโยบาย

2) การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

2.1) ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายสาธารณะไป

ปฏิบัติการศึกษาการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติทำให้ทราบว่าทำไมนโยบายสาธารณะจึงประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว (Menzel, 1987 : 1) ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงขอแบ่งปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติซึ่งสังเคราะห์จากงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 ปัจจัยหลัก ดังนี้

ปัจจัยนโยบาย

ปัจจัยความชัดเจนของนโยบายซึ่งประกอบด้วยความชัดเจนของวัตถุประสงค์และความชัดเจนของเนื้อหา นโยบาย ได้แก่ ผลการศึกษาของสันต์หทัย สงวนศักดิ์(2550) เสกสรรค์ นิสัยกล้า (2550)ศรันย์ ฐิตารีย์ (2550) กมลพร กัลยาณมิตร (2550)พรณิษฐ์ นิติโรจน์ (2550)สุภัทร จำปาทอง (2550)พีระพรปัญญา (2552)พัฒนา พิระพรปัญญา(2552)เมทินี พงษ์เวช(2552)ชาญเวช บุญประเดิม(2553) และศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน(2554)ทั้งนี้ ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยงระหว่างขั้นตอนการกำหนดนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติด้วย

ปัจจัยภายในองค์กร

(1) ปัจจัยความพร้อมหรือความพร้อมเพียงของทรัพยากร เช่น ทรัพยากรทางการเงินบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ได้แก่ ผลการศึกษาของสันต์หทัย สงวนศักดิ์(2550)ศรันย์ ฐิตารีย์ (2550)กมลพร กัลยาณมิตร (2550) สุภัทร จำปาทอง (2550)มณี ลิมปะวงษ์ (2553) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรทางการเงิน เช่น ผลการศึกษาของเกศราภรณ์ สัตยาชัย (2550)สุพุมล โสมขันเงิน(2551)พัฒนา พิระพรปัญญา(2552) และศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน(2554)

(2) ปัจจัยการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน ได้แก่ ผลการศึกษาของสันต์หทัย

สงวนศักดิ์(2550)เสกสรรค์ นิสัยกล้า(2550)สุภัทร จำปาทอง (2550)เกษรภรณ์ สัตยาชัย (2550)และศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน(2554)

(3) ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ผลการศึกษาของสัณฑ์ทัตย์ สงวนศักดิ์(2550)

(4) ปัจจัยการควบคุม การประเมินผลและการให้คุณให้โทษบุคลากร ได้แก่ ผลการศึกษาของเสกสรรค์ นิสัยกล้า(2550)และสุภัทร จำปาทอง (2550)นอกจากนี้ เมทินี พงษ์เวช(2552) ศึกษาการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในภาคราชการ: การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะพบว่า เพื่อให้นโยบายบรรลุตามที่ได้ตั้งใจไว้ สิ่งสำคัญคือ การวางระบบบริหารจัดการ และการสร้างกลไกในการติดตามตรวจสอบ

(5) ปัจจัยด้านผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติประกอบด้วย การสนับสนุนของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ผลการศึกษาของเสกสรรค์ นิสัยกล้า(2550)พรณิษฐ์ นิติโรจน์ (2550) สุภัทร จำปาทอง (2550)เกษรภรณ์ สัตยาชัย (2550) และความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ เช่น กมลพร กัลยาณมิตร (2550) สุขุมาล โสมขันเงิน(2551)ชาญเวช บุญประเดิม(2553) และศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน(2554)

(6) ปัจจัยลักษณะของหน่วยงานนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ผลการศึกษาของ ศรีนัย ฐิตารีย์ (2550) สุภัทร จำปาทอง (2550) และมณี ลีมปะวงค์ (2553)

(7) ปัจจัยการวางแผน ได้แก่ ผลการศึกษาของ ศรีนัย ฐิตารีย์ (2550)กมลพร กัลยาณมิตร (2550) และสุภัทร จำปาทอง (2550)

(8) ปัจจัยการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ผลการศึกษาของสุขุมาล โสมขันเงิน (2551)ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการบริหารจัดการป่าชุมชนไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่ตามแนวพระราชดำริเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งปัจจัยด้านนี้มักพบกรณีนโยบายสาธารณะที่เป็นกฎหมาย

(9) ปัจจัยแรงจูงใจ ได้แก่ ผลการศึกษาของ สุขุมาล โสมขันเงิน(2551)

(10) ปัจจัยการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ผลการศึกษาของสุภัทร จำปาทอง (2550) และพัฒนา พิระพรปัญญา(2552)

ปัจจัยภายนอกองค์กร

(1) ปัจจัยการสนับสนุนทางการเมือง ได้แก่ ผลการศึกษาของสัณฑ์ทัตย์ สงวนศักดิ์ (2550)และศรีนัย ฐิตารีย์ (2550)

(2) ปัจจัยการสนับสนุนจากภายนอกหรือการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ผลการศึกษาของ ศรีนัย ฐิตารีย์ (2550)กมลพร กัลยาณมิตร (2550)พรณิษฐ์ นิติโรจน์ (2550)มณี ลีมปะวงค์ (2553) และพัฒนา พิระพรปัญญา(2552)

(3) ปัจจัยเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ได้แก่ ผลการศึกษาของ สุขุมาล โสมขันเงิน (2551)

- (4) ปัจจัยการรับรู้ของชุมชน ได้แก่ ผลการศึกษาของชาญเวช บุญประเดิม(2553)
 (5) ปัจจัยความพึงพอใจของผู้รับบริการ ได้แก่ผลการศึกษาของ สุภัทร จำปาทอง

(2550)

ปัจจัยเฉพาะนโยบาย

ปัจจัยเฉพาะนโยบาย ได้แก่ ผลการศึกษาของสันต์หทัย สงวนศักดิ์(2550) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยรูปแบบการให้บริการสังคมส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการส่งบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติ และผลการศึกษาของชาญเวช บุญประเดิม(2553) ศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายการควบคุมมลพิษทางอากาศไปปฏิบัติของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารภาครัฐด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายการควบคุมมลพิษทางอากาศไปปฏิบัติ

2.2) ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติมีดังนี้

(1) ปัญหาด้านแผนงาน ได้แก่ผลการศึกษาการนำนโยบายอยู่ดีมีสุขไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรีของ กมลพร กลัษณมิตร (2550) พบว่าความหลากหลายของกรอบแผนงานเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนให้ทุกแผนงานดำเนินไปพร้อมกัน และการกำหนดระยะเวลาในการเสนอโครงการน้อยเกินกว่าที่จะวางแผนโครงการได้อย่างครอบคลุม

(2) ปัญหาด้านทรัพยากร

(2.1) ด้านทรัพยากรทางการเงิน ได้แก่ การศึกษาการนำนโยบายอยู่ดีมีสุขไปปฏิบัติในจังหวัดนนทบุรีของกมลพร กลัษณมิตร (2550) พบว่า งบประมาณในการดำเนินการไม่เพียงพอต่อความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน การเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าส่งผลกระทบต่อโครงการ และกวีวรรณวรรณทวี(2550) ศึกษาปัญหาการนำนโยบายของกรมที่ดิน ไปปฏิบัติโดยสำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดของการนำนโยบายของกรมที่ดิน ไปปฏิบัติ คือ ด้านทรัพยากร และเกรียงไกร บุญประจง(2552) ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติตามโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร พบว่าการจัดสรรงบประมาณ มีผู้มีอิทธิพลในหน่วยงานภาครัฐและในชุมชนท้องถิ่น เข้ามาควบคุมการพิจารณาจัดสรรงบประมาณหรือทิศทางของการดำเนินงาน แผนงาน และปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาผู้บริหารฝ่ายการเมืองไม่ให้ความสำคัญกับงานทะเบียนราษฎร งบประมาณจึงมีน้อยไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานตามนโยบาย

(2.2) ด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่วีระชาติ สุวรรณ(2554)

ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) ด้านการบริหารงานบุคคล ไปปฏิบัติในจังหวัดเชียงราย พบว่า ขาดแคลนบุคลากรในบางตำแหน่ง เนื่องจากมีภาระงานมากขึ้น ประกอบกับส่วนกลางไม่เปิดกรอบขยายอัตราค่าจ้าง จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานในบางตำแหน่งของหน่วยงานระดับจังหวัดล่าช้า ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาจำนวนและคุณภาพของบุคลากร ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีปริมาณมากเกินไป แต่ควรให้เหมาะสมกับปริมาณงาน

(2.3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ กล่าวคือการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ล่าช้า เครื่องมือเครื่องใช้ไม่มีคุณภาพและไม่สอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้งาน

นอกจากนี้ เกรียงไกร บุญประจง(2552)ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติตาม โครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร พบปัญหาการระดมทรัพยากรภายในกลุ่มเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค

(3) ปัญหาด้านภาวะผู้นำ ได้แก่เกรียงไกร บุญประจง(2552) ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติตามโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร พบปัญหาการขาดภาวะผู้นำในการบริหารจัดการภายในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค

(4) ปัญหาด้านการสื่อสาร ได้แก่แก้ววรรณวรรณทวี(2550) ศึกษาปัญหาการนำนโยบายของกรมที่ดินไปปฏิบัติโดยสำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัญหาสำคัญของการนำนโยบายของกรมที่ดิน ไปปฏิบัติประการหนึ่ง คือ การสื่อข้อความเช่นเดียวกันกับเกรียงไกร บุญประจง (2552) ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติตามโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร พบว่า การติดต่อสื่อสารเป็นปัญหาอุปสรรคการเลี้ยงโคตามโครงการ

(5) ปัญหาด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ทัศนะ ธรรมวิจิต(2551) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมการเกษตรโดยวิถีธรรมชาติ กรณีศึกษา : บ้านศาลาท่าทราย หมู่ที่8 ตำบลระเซ่ใหญ่ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายไม่ได้นำความรู้ไปใช้ เนื่องจากไม่มีเวลา ขาดความรู้ในการนำน้ำหมักไปใช้อย่างถูกต้อง ซึ่งสาเหตุมาจากเกษตรกรไม่เชื่อว่าการทำแบบชีวภาพจะได้ผลผลิตดีเหมือนกับใช้สารเคมี และมีขั้นตอนยุ่งยากไม่สะดวกสบายเหมือนการใช้เคมี รวมถึงเกษตรกรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีอายุมาก และมีแรงงานในครัวเรือนน้อย และขจร เกรียงไกร บุญประจง(2552)ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติตามโครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร พบว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มสมาชิกไม่มีความรับผิดชอบต่อตัวเอง และกลุ่มสมาชิก นอกจากนี้ยังเข้าใจว่าเป็นโครงการที่หน่วยงานภาครัฐต้อง

รับผิดชอบ คณะกรรมการเป็นเพียงผู้ประสานงานให้กับเจ้าของโครงการ (ภาครัฐ) จึงเกิดการเอาเปรียบกันในกลุ่มสมาชิกด้วยกันเอง

(6) ปัญหาด้านการประเมินผล ได้แก่ เกரியง ไกร บุญประจง(2552) ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติตาม โครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร พบว่า ขาดกลไกติดตามผลการดำเนินงานโครงการ และปรัชญาพร เวียงทอง (2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาผู้บังคับบัญชาไม่มีการดำเนินการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ไม่มีรูปแบบการประเมินที่ชัดเจนและการประเมินไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(7) ปัญหาด้านการรวมอำนาจการตัดสินใจ ได้แก่ ยง ไกร บุญประจง (2552) ศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติตาม โครงการยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ตำบลสร้างมิ่ง จังหวัดยโสธร พบว่า การดำเนินโครงการลักษณะบนลงล่างมากเกินไป นำไปสู่การขาดการตัดสินใจร่วมกัน ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละพื้นที่

(8) ปัญหาระบบราชการ ได้แก่ กวีวรรณวรรณทวี(2550) ศึกษาปัญหาการนำนโยบายของกรมที่ดินไปปฏิบัติโดยสำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัญหาสำคัญของการนำนโยบายของกรมที่ดินไปปฏิบัติประการหนึ่ง คือ ด้านระบบราชการ และปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาระบบการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูมีความซับซ้อน มีหลากหลายขั้นตอนมากเกินไป

(9) ปัญหาด้านผู้ปฏิบัติ ได้แก่ พรภักดิ์ ทันเจริญ(2551) ศึกษาปัญหาในการนำนโยบายการแก้ไขปัญหาดังคมและความยากจนเชิงบูรณาการไปปฏิบัติ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติมีปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการยอมรับ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การเรียงตามลำดับ

(10) ปัญหาด้านการแทรกแซงทางการเมือง ได้แก่ วีระชาติ สุวรรณ (2554) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำนโยบายบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) ด้านการบริหารงานบุคคลไปปฏิบัติในจังหวัดเชียงราย พบปัญหาระบบอุปถัมภ์ และการแทรกแซงของนักการเมืองในการนำนโยบายบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) ด้านการบริหารงานบุคคลไปปฏิบัติ

(11) ปัญหาด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหากฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ เนื้อหาบางส่วนไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย

(12) ปัญหาด้านแรงจูงใจ ได้แก่ ปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาผู้บริหารฝ่ายการเมืองไม่ให้ความสำคัญกับงานทะเบียนราษฎร ไม่มีการสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อเป็นการกระตุ้นให้กับเจ้าหน้าที่

(13) ปัญหาด้านการประสานงาน ได้แก่ ปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ต่อเนื่องและบางหน่วยงานให้ความร่วมมือไม่เต็มที่นัก

(14) ปัญหาสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ปรัชญาพร เวียงทอง(2554) ศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนราษฎรและบัตรประชาชนของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู พบปัญหาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ค่าครองชีพสูง ความวุ่นวายและไม่สงบทางสังคมและการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพ

3) การประเมินผลนโยบายสาธารณะ

การศึกษาครั้งนี้ พบเกณฑ์หรือตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยการประเมินผลนโยบายสาธารณะดังนี้

(1) ประสิทธิภาพ เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับผลของนโยบายสาธารณะว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าประสงค์หรือไม่ ได้แก่ พิทยา ศรีวิเรื่อน(2550) ประเมินผลนโยบายสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่ : กรณีศึกษา “เชียงใหม่เมืองน่าอยู่”จากการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ชาตรี ชินชนะ (2550) ประเมินนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากประสิทธิผลของนโยบายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ธวัชวัน์ เขตจัตุรัส(2550) ประเมินนโยบายการพัฒนาาระบบการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจากประสิทธิผลของนโยบายประกอบด้วย การประเมินวัตถุประสงค์ในแผนหลักการพัฒนาาระบบจราจรและขนส่ง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2549) การประเมินลำดับความสำคัญ และระดับความสำเร็จของนโยบายในแผนหลักการพัฒนาาระบบจราจรและขนส่ง ฉบับที่ 2 สุรดา สิทธิมงคล (2551) ประเมินผลประสิทธิผลนโยบายการลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการของสำนักงานที่ดินจังหวัดลำปาง และอัมพร รุ่งศรี(2553) ประเมินประสิทธิผลของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

(2) ความเป็นธรรม เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับจากนโยบายสาธารณะกระจายไปสู่กลุ่มต่างๆอย่างเป็นธรรมหรือไม่ ได้แก่ ชาตรี ชินชนะ(2550) ประเมินความเป็นธรรมของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากการเลือกปฏิบัติในการให้กู้ยืมเงินของคณะกรรมการหมู่บ้าน

(3) การตอบสนองความต้องการเป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับผลของนโยบาย สาธารณะว่าตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจต่อกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ ได้แก่ พิทยา ศรีวิเรือน (2550) ประเมินผลนโยบายสาธารณะของเทศบาลนครเชียงใหม่ : กรณีศึกษา “เชียงใหม่เมืองน่าอยู่” จาก ความพึงพอใจต่อการดำเนินนโยบายของกลุ่มประชาชนกลุ่มหน่วยงานราชการ และกลุ่มนักท่องเที่ยว และวัฒน์ เขตจัตุรัส(2550) ประเมินนโยบายการพัฒนากระบวนการขนส่งด้วยรถโดยสารประจำทางใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

(4) ความก้าวหน้า เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการดำเนิน นโยบาย ได้แก่ ชาตรี ชินชนะ(2550)ประเมินนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากความก้าวหน้าในการดำเนินการตามตัวชี้วัด

(5) ความเสียหาย เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินงาน ได้แก่ชาตรี ชินชนะ(2550)ประเมินความเสียหายของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองจากหนี้ค้ำชำระ

(6) ผลกระทบ เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับผลกระทบทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง เจริงววกและเจริญลบที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ได้แก่ชุตินา บำรุงญาติ(2550) ศึกษา ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ในช่วงปี พ.ศ. 2546-2549 ต่อ ภาพลักษณ์ของประเทศไทยสารี ต้นสุ(2550)ประเมินผลนโยบายกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้าน ในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีตามมิติการประเมินผลนโยบายของวระเดช จันทรศร ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบของนโยบายกองทุนหมู่บ้านจรี เพชรพงษ์(2552) ศึกษาผลกระทบของ นโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอนาทวี และบรรจงสร้อยชมพู (2552) ศึกษาผลกระทบของ นโยบายการจัดระเบียบสังคมของรัฐบาลต่อนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม

(7) ผลสัมฤทธิ์ เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับผลผลิตและผลลัพธ์ของนโยบาย สาธารณะ ได้แก่ รัฐพงศ์ อัมพลี(2550) ประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลฝั่งแดง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูและบัณฑิต โขมะพัฒน์ (2553) ประเมินผลสัมฤทธิ์นโยบายรัฐบาลในการประกันรายได้เกษตรกรของรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลชีเหล็ก อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

(8) การประเมินผลตามตัวแบบผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีผลประโยชน์ร่วม ได้แก่ พรพฐ รูปจำลอง ศึกษากรอบนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งประเมินผล นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักทั้งในภาครัฐและ เอกชนเพื่อให้ทราบว่าทำไมจึงเกิดผลลัพธ์เช่นนั้น โดยใช้ตัวแบบผู้มีผลประโยชน์ร่วมอเมริกันเหนือ(North American Stakeholder Model)

(9) การประเมินผลรวมยอดหรือการประเมินตามตัวแบบซีบีพี(CIPP evaluation, Stufflebeam, 1973) เป็นการประเมินผลตามแนววิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งผสมผสานการประเมินบริบท ปัจจัย

นำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ได้แก่ สิบตำรวจโทเชียร บุญประสิทธิ์(2550) ประเมินผลโครงการส่งเสริมอาชีพของเทศบาลตำบลปรางค์กู๋ อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษชนิดประเภท แก้วกระจ่าง(2550) ประเมินผลโครงการกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (เบ็ยยังชีพ) กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรีพรนภัส ฤกษ์นรินทร์(2550) ประเมินผลโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ชนนพรชัย วันดีก(2552)ประเมินนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหัวนา อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีกฤตพงศ์ คงอยู่(2553)ประเมินผลโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตามนโยบายรัฐบาล อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรีอรุณสวัสดิ์ ไชยโพธิ (2553)ประเมินโครงการเฝ้าระวังไข้หวัดสายพันธุ์ A/H1N1 ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ณารัตน์ เขียวธานี(2554)ประเมินผลนโยบายประกันรายได้ต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าว กรณีศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายฤทธิณี พ้ออมาตย์ (2554)ประเมินโครงการเรียนฟรี 15 ปี ในโรงเรียนเทศบาล 5 (สมพรอภัยโส) สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จังหวัดนครพนมคณัฏ รักษ์ วงศ์จันทร์ (2554)ประเมินโครงการการกำจัดขยะมูลฝอยตามหลักสุขาภิบาลของเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ณิมีต ลิลาน้อย(2554) ประเมินโครงการธนาคารขยะชุมชนราชเดชดำรง เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และ ธนิก ธนศิริโชติ (2554)ประเมินนโยบายกองทุนหลักประกันสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

สรุปได้ว่างานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ใช้เกณฑ์หรือตัวแบบการประเมินผลนโยบายสาธารณะ ได้แก่ การประเมินผลรวบยอดหรือการประเมินตามตัวแบบชิปปี้ การประเมินประสิทธิผลหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ การประเมินผลกระทบ การประเมินการตอบสนองความต้องการ การประเมินผลสัมฤทธิ์ การประเมินความเป็นธรรม การประเมินความก้าวหน้า การประเมินความเสียหาย และการประเมินตามตัวแบบตัวแบบผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนได้เสียร่วมเรียงตามลำดับ

4.2.2 จุดเด่นและข้อจำกัดของงานวิจัย

1) จุดเด่นของงานวิจัย

ผลการศึกษานี้ให้ประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและการปฏิบัติต่อนักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติ ดังนี้

(1) งานวิจัยกลุ่มตัวอย่างกล่าวถึงปัญหาของการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทยที่มีลักษณะไม่เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอปัญหา ความต้องการ และการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นองค์ความรู้สำคัญที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทยต่อไป

(2) ข้อค้นพบจากงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่สอดคล้องกับตัวแบบ แนวคิด หรือ ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติในประเด็นที่ว่าประสิทธิผลหรือความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยความชัดเจนของนโยบาย ปัจจัยความพร้อมหรือความพร้อมเพียงของ

ทรัพยากร ปัจจัยการกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน ปัจจัยการควบคุม การประเมินผลและการให้คุณให้โทษบุคลากร ปัจจัยด้านผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติ ปัจจัยลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยการวางแผน ปัจจัยการบังคับใช้กฎหมาย ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยการสนับสนุนทางการเมือง ปัจจัยการสนับสนุนจากภายนอก และปัจจัยเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นการยืนยันความสามารถของตัวแบบแนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติของตะวันตกที่มีอยู่เดิมในการอธิบายความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายสาธารณะในประเทศไทย

(3) การพัฒนาองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะกล่าวคือ ตัวแบบ หรือแนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีอยู่เดิมให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Van Meter and Van Horn, 1975 : 447-448; Edwards, 1980 quoted in Goggin, 1987 : 203) และปัจจัยภายในองค์กรมากกว่าความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (Menzel, 1987 : 7) รวมทั้งกล่าวถึงสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรอย่างกว้างๆ ในเชิงรับ ซึ่งทำให้ยากแก่การทดสอบเชิงประจักษ์แต่ข้อค้นพบจากงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากตัวแบบ หรือแนวคิด ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติเดิม โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายนอกองค์กรและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรในเชิงรุก ได้แก่ ปัจจัยการประชาสัมพันธ์ปัจจัยการรับรู้ของชุมชน ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นปัจจัยที่อธิบายความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติทำให้มีปัจจัยที่ใช้ในการอธิบายนโยบายสาธารณะเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับบริบทของนโยบายสาธารณะไทย ซึ่งประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะค่อนข้างน้อยและมีการแทรกแซงทางการเมือง รวมทั้งการแสวงหาผลประโยชน์จากนโยบายสาธารณะ ดังนั้น ผู้นำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติจึงควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข้อมูลในกระบวนการนโยบายสาธารณะให้ชุมชนและประชาชนรับรู้ การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ และการสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนผู้รับบริการ

2) ข้อจำกัดของงานวิจัย

(1) งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษากระบวนการนโยบายสาธารณะในขอบเขตค่อนข้างจำกัดกล่าวคือ ศึกษาเพียงขั้นตอนเดียวไม่ได้ศึกษาเชื่อมโยงในขั้นตอนอื่นๆ มีเพียงผลการศึกษาของ เมทินี พงษ์เวช (2552) เรื่อง การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในภาคราชการ : การวิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะ ที่ได้ศึกษาเชื่อมโยงระหว่างขั้นตอนการกำหนดนโยบายสาธารณะและขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และพบว่าการกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติ นั้น เป็นกระบวนการที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เด็ดขาด โดยกรอบคิดและฐานคติของผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนที่ต่างกัันมีผลต่อกันด้วยและ จุรี เพชรพงศ์ (2552) ศึกษาผลกระทบนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ นาทวี พบว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบุคคลเดียว มีผลกระทบทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องกับความต้องการของ

ประชาชน ซึ่งแสดงถึงผลกระทบของขั้นตอนการกำหนดนโยบายสาธารณะที่มีต่อขั้นตอนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบายสาธารณะด้วย

(2) การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย

สาธารณะส่วนใหญ่เป็นการศึกษานโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น ทำให้ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับอื่น และยังไม่ได้ศึกษาถึงสาเหตุของการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ เช่น ปัจจัยด้านวัฒนธรรม และปัจจัยด้านประชากร เป็นต้น

(3) งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้เพียงตัวแบบเดียวเป็นฐานในการศึกษา เช่น กวีวรรณ

วรรณทวิ(2550) ศึกษาปัญหาการนำนโยบายของกรมที่ดินไปปฏิบัติโดยสำนักงานที่ดินจังหวัดสุรินทร์ โดยใช้ตัวแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (Interactions Between Factor Model) ตามทฤษฎีของ เอ็ดเวิร์ด (Edward) เพียงตัวแบบเดียวในการอธิบายปัญหาหรือปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยศึกษาเพียง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากร ด้านเจตคติ ด้านโครงสร้างระบบราชการ และด้านการสื่อข้อความซึ่งอาจไม่ครอบคลุมสภาพปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

นอกจากนี้ ตัวแบบนโยบายสาธารณะที่ใช้ในการอธิบายการกำหนดนโยบาย

สาธารณะมีหลายตัวแบบ แต่ไม่ค่อยได้นำมาใช้ในการอธิบายการกำหนดนโยบายสาธารณะ ได้แก่ ตัวแบบกลุ่มตัวแบบเชิงระบบ ตัวแบบสถาบันตัวแบบหลักเหตุผล ตัวแบบการเปลี่ยนแปลงจากเดิมบางส่วน ตัวแบบทฤษฎีเกมส์ ตัวแบบกระบวนการ ตัวแบบการเมืองในระบบราชการ ตัวแบบเครือข่าย ตัวแบบการวิเคราะห์ชนชั้น และตัวแบบการวิเคราะห์วาทกรรม เช่นเดียวกับกับตัวแบบการประเมินผลนโยบายสาธารณะซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ใช้การประเมินผลรวบยอดหรือการประเมินตามตัวแบบซีพีพี (CIPP evaluation) มีเพียงผลการศึกษาของ พรพธูรูปจำลอง(2552) ซึ่งประเมินผลนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้ทราบว่าทำไมจึงเกิดผลลัพธ์เช่นนั้น โดยศึกษาความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างบทบาทผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักทั้งในภาครัฐและเอกชน ด้วยตัวแบบผู้มีผลประโยชน์ร่วม (North American Stakeholder Model) รวมทั้งงานวิจัยบางชิ้นไม่ได้กล่าวถึงตัวแบบ แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการศึกษาอย่างชัดเจน หรือแสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างการทบทวนวรรณกรรมกับกรอบแนวคิดในการศึกษา ทำให้ไม่ทราบว่ากรอบแนวคิดในการศึกษาพัฒนามาจากองค์ความรู้ใดบ้าง

(4) งานวิจัยบางชิ้นให้ข้อสรุปที่ไม่เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้หรือ

การพัฒนา นโยบายต่อไป เช่น ผลการศึกษาพบว่า “ประสิทธิผลในการนำนโยบายสาธารณะปฏิบัติมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ” ซึ่งผู้อ่านไม่สามารถทราบได้ว่าหมายความว่าอย่างไร และนโยบายสาธารณะประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

นอกจากนี้ งานวิจัยบางชิ้นใช้หน่วยการวิเคราะห์ระดับบุคคลและศึกษาตัวแปร

ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในเชิงนโยบาย เช่น การศึกษาว่าเจ้าหน้าที่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งถ้าพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้หญิงมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ชาย ก็ไม่ได้นำไปสู่ข้อเสนอในการปรับปรุงหรือพัฒนานโยบายสาธารณะหรือการศึกษาว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ แตกต่างกัน ประเมินนโยบายเหมือนหรือแตกต่างกัน เมื่อผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีเพศ หรืออายุแตกต่างกันประเมินผลนโยบายแตกต่างกัน ก็ไม่ได้นำไปสู่ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนานโยบายต่อไป เนื่องจากไม่สามารถเลือกปฏิบัติในการดำเนินนโยบายกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพศใดเพศหนึ่งได้ เป็นต้น

(5) เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะบางส่วนมีชื่อเรื่องและเนื้อหาไม่สอดคล้องกัน เช่น ชื่อเรื่องเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ แต่เนื้อหาเป็นการประเมินประสิทธิผลหรือบางส่วนกล่าวถึงการประเมินประสิทธิภาพ แต่ไม่ได้ตอบคำถามเกี่ยวกับความพยายามที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการใช้หลักเหตุผลทางเศรษฐกิจเลยกลายเป็นการประเมินการบริหารจัดการแทน เป็นต้น หรืองานวิจัยบางชิ้นมีการประเมินผลกระทบ แต่เป็นการประเมินผลที่คาดหวังตามนโยบายสาธารณะ ไม่ได้ครอบคลุมถึงผลกระทบที่ไม่ได้คาดหวังที่เกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะ จึงขาดการตรวจสอบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อให้ทราบว่านโยบายสาธารณะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

(6) วรรณกรรมส่วนใหญ่ที่ใช้ในงานวิจัยเป็นผลงานในประเทศ ขาดการอ้างอิงที่หลากหลาย การที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญการสอนในลักษณะของการบรรยายมากกว่าการอภิปราย ดังนั้น วิจัยด้วยตนเองของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาไม่ค่อยมีโอกาสได้สืบค้นข้อมูลวิชาการ และใช้ฐานข้อมูลต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(7) งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อกระบวนการนโยบายสาธารณะ แต่ยังมีการอ้างอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ค่อนข้างน้อย ทำให้ผลงานวิจัยมีลักษณะเชิงอัตวิสัย (subjective) มากกว่าทวิสัย (objective) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายสาธารณะ หรือการประเมินผลนโยบายสาธารณะเช่น ไม่มีการนำเกณฑ์ประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถประเมินผลในลักษณะทวิสัยมาใช้ในการวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะเลยนอกจากนี้ ระเบียบวิธีที่ใช้ส่วนใหญ่ทั้งด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายสาธารณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งแม้ว่าจะมีจุดเด่น คือ เป็นกระบวนการหาข้อเท็จจริงทางสังคมที่ลึกซึ้ง แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูลที่ไม่สามารถเปรียบเทียบโดยสถิติได้ สรุปผลได้ยากกว่าโดยเฉพาะกับนโยบายสาธารณะที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก

(8) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่หลากหลาย เช่น ถ้าศึกษาขั้นตอนการกำหนดนโยบายสาธารณะก็เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ ถ้าศึกษาขั้นตอนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติก็เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นต้น ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างไม่ควรยึดติดกับขั้นตอนมากเกินไป แต่ควรให้ความสำคัญกับความเชื่อถือได้

ความครอบคลุม และความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะ ควรเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ ผู้นำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงสื่อมวลชน และนักวิชาการ เพื่อลดโอกาสการเกิดอคติในการให้ข้อมูล และทำให้ได้มุมมองที่หลากหลายในการตอบคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายสาธารณะ อันจะนำไปสู่ข้อมูลในปรับปรุง แก้ไข หรือยุตินโยบายสาธารณะต่อไป

(9) เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำของรัฐโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้น การวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายสาธารณะควรให้ความสำคัญกับการบรรลุจุดมุ่งหมาย คือ ผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือการตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งงานวิจัยด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบายสาธารณะไม่ค่อยได้คำนึงถึงประเด็นนี้ เพียงแต่วัดผลตามวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานของรัฐกำหนดขึ้น โดยไม่ได้พิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อประชาชนหรือผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง

4.2.3 ประเด็นการศึกษาวิจัยในอนาคต

1) เพื่อให้สามารถอธิบายและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะต่างๆ ได้ชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น ควรศึกษาวิจัยนโยบายสาธารณะให้ครอบคลุมขั้นตอนหรือวงจรนโยบายสาธารณะ ได้แก่ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายสาธารณะ หรือศึกษาในลักษณะเชื่อมโยงอย่างน้อย 2 ขั้นตอน เนื่องจากแต่ละขั้นตอนส่งผลกระทบต่อขั้นตอนอื่นด้วย

2) ควรศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกนโยบายสาธารณะในระดับชาติ และควรศึกษาวิจัยว่าปัจจัยใดมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะบ้าง เนื่องจากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ แต่ไม่ได้ศึกษาถึงสาเหตุว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เพื่อจะได้อธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น มีข้อมูลสำหรับการปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะต่อไป นอกจากนี้ ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะเรื่องเดียวกันในพื้นที่ที่แตกต่างกันซึ่งนอกจากจะเป็นการพัฒนาองค์ความรู้แล้ว ยังทำให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทยด้วย

3) เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย และด้วยข้อจำกัดของตัวแบบนโยบายสาธารณะที่ไม่สามารถใช้ตัวแบบเดียวอธิบายได้ทุกนโยบายและทุกบริบท การศึกษาวิจัยด้านนโยบายสาธารณะต่อไป ควรพัฒนาตัวแบบใหม่ที่เหมาะสมกับนโยบายสาธารณะของไทย และควรศึกษาวิจัยด้านนโยบายสาธารณะ โดยใช้องค์ความรู้เชิงสหวิทยาการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การบูรณาการองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะและองค์ความรู้อื่นเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เช่น การพัฒนา

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะจากตัวแบบการประเมินผลนโยบายสาธารณะร่วมกับตัวแบบทางเศรษฐศาสตร์ หรือการพัฒนากรอบแนวคิดในการศึกษานโยบายผู้สูงอายุจากองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะและองค์ความรู้ด้านสวัสดิการสังคม หรือการศึกษาวิจัยการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยนำประเด็นทางการเมืองหรือองค์ความรู้ด้านรัฐศาสตร์มาใช้ร่วมกับองค์ความรู้ด้านรัฐประศาสนศาสตร์เป็นต้น

4) เนื่องจากการวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะที่ผ่านมายังจำกัดอยู่ที่การประเมินผลรวมยอดหรือการประเมินตามตัวแบบชิปปี้และการประเมินประสิทธิผลดังนั้น ควรวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะในหลายมิติ เช่น การประเมินผลตามตัวแบบผลกระทบข้างเคียง(side-effects model)ตัวแบบอิสระจากเป้าประสงค์(goal-free evaluation model) ตัวแบบตอบสนองความต้องการ(client-oriented model) และตัวแบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือตัวแบบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมตัวแบบผลิตภาพ ตัวแบบประสิทธิภาพ และตัวแบบวิชาชีพ หรือการใช้เกณฑ์ความเป็นธรรม ประสิทธิภาพ และผลกระทบในการประเมินผลนโยบายสาธารณะ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของนโยบาย เพื่อให้ผลการศึกษาวิจัยสามารถตอบคำถามถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวได้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และผลที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง แก้ไข หรือ ยุตินโยบายสาธารณะต่อไป

5) การศึกษาวิจัยด้านนโยบายสาธารณะ ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณผสมผสานกันโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับลักษณะของนโยบายและขั้นตอนในกระบวนการนโยบายสาธารณะและควรมีที่มาจากปัญหาการวิจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนานโยบายสาธารณะมากกว่าการศึกษาวิจัยตามผลงานวิจัยในอดีต เช่น การศึกษาการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ควรเลือกปัจจัยหรือตัวแปรที่สามารถอธิบายผลของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติได้ และผลการศึกษามีประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติได้ ไม่ใช่ปัจจัยหรือตัวแปรที่เป็นเพียงการพิสูจน์ความสัมพันธ์ในเชิงสถิติ แต่ไม่มีประโยชน์ในการปรับปรุงหรือพัฒนานโยบายต่อไป เป็นต้น

6) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะในประเด็นการวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายสาธารณะหรือการประเมินผลนโยบายสาธารณะต่างๆ ประกอบกับผลการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าการวิจัยส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นดังกล่าวจากความคิดเห็นของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดอคติ ไม่ลึกซึ้ง แปรปรวน และอาจเกิดปัจจัยแทรกซ้อนได้ง่าย จึงควรศึกษาวิจัยโดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงอัตวิสัยและภววิสัยและควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งซึ่งจะทำให้ลดโอกาสการเกิดอคติ ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สื่อมวลชน นักวิชาการ และข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้กำหนดนโยบายจะทำให้ทราบว่า การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้กำหนดนโยบายสาธารณะหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

7) การศึกษาวิจัยกระบวนการนโยบายสาธารณะควรมุ่งตอบคำถามสำคัญคือ กระบวนการนโยบายสาธารณะดังกล่าวตอบสนองความต้องการของประชาชนและเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือไม่ อย่างไร มากกว่าการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานของรัฐกำหนดไว้เท่านั้น

8) เนื่องจากผลการศึกษาไม่พบงานวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งน่าจะเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยด้านนโยบายสาธารณะ ดังนั้น ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกระบวนการนโยบายสาธารณะในพื้นที่หรือช่วงเวลาอื่น เพื่อให้ให้เห็นความแตกต่างของผลการศึกษา อันเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และมีข้อมูลในการพัฒนานโยบายสาธารณะให้เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยต่อไป เช่น การศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดนโยบายสาธารณะเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสมัยที่แตกต่างกัน หรือการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านใดด้านหนึ่งของไทยกับต่างประเทศ เป็นต้น

4.3 สรุป

บทที่ 4 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประมวลสถานภาพองค์ความรู้และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านนโยบายสาธารณะในประเทศไทยซึ่งพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการค้นคว้าอิสระระดับปริญญาโทซึ่งมีลักษณะสำคัญ 3 ด้าน และจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ ด้านการกำหนดนโยบายสาธารณะพบว่า มีลักษณะไม่ปฏิบัติตามแนวคิดทฤษฎีและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน นักการเมืองระดับชาติและผู้นำท้องถิ่นที่เป็นทางการเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญ และปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศไทย ได้แก่ นโยบายสาธารณะในระดับสูงขึ้นไป การสื่อสารกับภายนอก และการสนับสนุนจากภายในและภายนอกด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยความชัดเจนของนโยบาย ปัจจัยภายในองค์กร ปัจจัยภายนอกองค์กร และปัจจัยเฉพาะนโยบาย เป็นปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และมีปัญหาอุปสรรคในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติหลายประการ ด้านการประเมินผลนโยบายสาธารณะ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้การประเมินผลรวบยอดหรือการประเมินตามตัวแบบชิปปี้

สำหรับจุดเด่นของงานวิจัยได้แก่ การนำเสนอปัญหาของการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทยที่มีลักษณะไม่ปฏิบัติตามแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอปัญหา ความต้องการ และการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกนโยบาย การยืนยันความสามารถของตัวแบบแนวคิด ทฤษฎีของตะวันตกที่มีอยู่เดิมในการอธิบายความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายสาธารณะในประเทศไทยและการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติโดยให้ความสำคัญกับปัจจัยการสื่อสารภายนอกองค์กรและความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกในเชิงรุก ในขณะที่ข้อจำกัดของงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษากระบวนการนโยบาย

สาธารณะเพียงชั้นตอนเดียว และศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น ส่วนใหญ่ใช้เพียงตัวแบบเดียวหรือตัวแบบที่เป็นที่นิยมเป็นฐานในการศึกษาซึ่งอาจไม่ครอบคลุมสภาพปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงงานวิจัยบางส่วนให้ข้อสรุปที่ไม่เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้หรือการพัฒนาไป เกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะบางส่วนมีชื่อเรื่องและเนื้อหาไม่สอดคล้องกัน ขาดการอ้างอิงที่หลากหลาย และมีลักษณะเชิงอัตวิสัยมากกว่าทวิสัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างไม่หลากหลายและการให้ความสำคัญกับการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนดขึ้น มากกว่าผลกระทบที่มีต่อประชาชนหรือผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ประเด็นการศึกษาวิจัยในอนาคตได้แก่ ควรศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมขั้นตอนหรือวงจรนโยบายสาธารณะ ควรศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกนโยบายสาธารณะในระดับชาติ ควรพัฒนาตัวแบบใหม่ที่เหมาะสมกับนโยบายสาธารณะไทยและใช้องค์ความรู้เชิงสหวิทยาการควรวิจัยประเมินผลนโยบายสาธารณะในหลายมิตินอกเหนือจากการประเมินผลรวบยอด ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยแบบผสมผสานและการวิจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้และการพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะควรใช้ข้อมูลทั้งเชิงอัตวิสัยและทวิสัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่ง ควรให้ความสำคัญกับการตอบคำถามว่ากระบวนการนโยบายสาธารณะตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือไม่ อย่างไร และควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในพื้นที่หรือช่วงเวลาอื่น

